GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 120. *Vinerĭ 31 Maiu (12 Iunie)* **1885.**

Braşovŭ, 30 Maiu (11 Iunie) 1885.

Pe Marţa viitóre sinodulŭ archidiecesei române greco-orientale din Transilvania, pentru întâia óră dela punerea în viaţă a constituţiunii bisericescĭ actuale, este convocatŭ în sesiune estraordinară.

Scimŭ asupra cărei cestiunĭ este chiematŭ sinodulŭ de a se pronunţa.

Este vorba de a se luá o decisiune în cestiunea distribuirei ajutorului de statŭ de 24.000 fl. pe anŭ la preoţii, carĭ au lipsă de sprijinŭ şi de încuragiare în împlinirea sântei lorŭ misiunĭ.

Cetitorii noştrii cunoscŭ istoriculŭ acestui ajutorŭ de statŭ.

Elŭ s'a încuviinţatŭ de cătră Maiestatea Sa „spre îmbunătăţirea situaţiunei materiale a preoţimei bisericei române gr. or. în Transilvania“ încă în anulŭ 1861. Pe atuncĭ nu era constituţiune bisericéscă, cu tóte aceste guvernulŭ a dispusŭ ca ajutorulŭ sĕ se împartă de cătră episcopŭ în înţelegere cu consistoriulŭ.

Modulŭ acesta de împărţire singurŭ corectŭ s'a practicatŭ mulţĭ anĭ, chiar şi sub guvernulŭ ungurescŭ. Dela unŭ timpŭ încóce însĕ acestŭ guvernŭ şi-a pusŭ în gândŭ se secvestreze şi acestŭ dreptŭ de împărţire alŭ autorităţii superióre bisericescĭ şi sĕ şi-lŭ însuşéscă şieşĭ, folosindu-se de elŭ, ca de-o armă mai multŭ spre a înfluinţá asupra clerului nostru.

Primele încercărĭ ale ministrului de culte în acésta direcţiune, cu durere trebue sĕ mărturisimŭ, n'au întêmpinatŭ resistenţa cuvenită din partea factorilorŭ bisericescĭ. Sinodulŭ, ce e dreptŭ, şi-a făcutŭ datoria şi a protestatŭ în potriva amestecului guvernului în afacerea distribuirii ajutorului de statŭ, prin care se violézá dreptulŭ de autonomiă alŭ bisericei, dér hotărîrile sinodului n'au fastŭ esecutate, capulŭ bisericei a observatŭ în totŭ timpulŭ o atitudine passivă în acéstă cestiune.

In cele din urmă, vĕḍêndŭ că nu se mai face nimicŭ, consistoriulŭ se reculese şi merse, destulŭ de târḍiu, în deputaţiune la Maiestatea Sa.

Resultatulŭ? — Ilŭ cunóscemŭ.

Representaţiunea consistoriului din Sibiiu a rĕmasŭ făr' de nicĭ unŭ succesŭ, după ce însuşĭ Archiepiscopulŭ a statŭ la o parte şi n'a făcutŭ nicĭ unŭ pasŭ spre a-o susţiné înaintea Domnitorului şi a cercurilorŭ competente.

S'a făcutŭ pro forma o modificare órecare în statutulŭ ministerialŭ, care ia autorităţii bisericescĭ dreptulŭ de distribuire. Patru mii, din cele 24, s'au pusŭ la disposiţiunea Metropolitului, ca sĕ le împartă la preoţĭ după a sa bună chipsuélă.

Care va să ḍică guvernulŭ declară că Metropolitulŭ e harnicŭ sĕ împartă patru mii dér nu e harnicŭ sĕ dispună şi de întrebuinţarea celorlalte douĕḍecĭ de mii.

Noi credemŭ, că acéstă modificare invólvă o vătămare ăi mai vĕdită a bisericei autonóme şi a capului ei, decâtŭ ceea ce o conţinea statutulŭ primitivŭ.

Sinodulŭ archidiecesanŭ gr. or. s'a pronunţatŭ în modŭ destulŭ de sĕrbătorescŭ, că renunţă mai bine le ajutorulŭ dc statŭ, decâtŭ ca sĕ priméscă condiţiunile umilitóre ale guvernului.

Sêmte fiescine, că în împrejurările de faţă avemŭ de a face cu-o cestiune nu de formă, ci de principiu, fiindŭ totodată în jocŭ véḍa bisericei şi demnitatea preoţimei.

Este prin urmare clarŭ, că sinodulŭ de Marţĭ nu póte decâtŭ sĕ reînoiéscă în modŭ şi mai solemnelŭ declaraţiunea sa de astă vérá. Amestecŭ nu primimŭ, mai bine renunţămŭ la ajutorulŭ de statŭ decâtŭ ca sĕ suferimŭ, ca elŭ sĕ fie întrebuinţatŭ în prejudiţiulŭ drepturilorŭ nóstre!

Altŭ rĕspunsŭ mai bunŭ nu scimŭ sĕ pótă da sinodulŭ de Marţĭ. Dér pentru ca sĕ-lŭ dé trebue sĕ alerge toţĭ membrii lui din tóte părţile la Sibiiu, unde îi chiamă marile interese ale autonomiei bisericei atâtŭ de ameninţată.

Scrisórea de convocare ḍice: deputaţii sinodului nu potŭ contá de astă dată la diurne“. Nu scimŭ de ce deodată „mijlócele materiale au devenitŭ fórte mărginite“ dér scimŭ că sânta datoriă chiamă aḍĭ pe fiecare cu orĭ-ce jertfă la postulŭ sĕu.

Sĕ nu uitămŭ, că sunt estraordinare vremurile în carĭ trăimŭ şi că pericululŭ e mare şi mulţĭ sunt duşmanii noştri, carĭ pândescŭ momentulŭ de a aduce confusiune în sînulŭ bisericei nóstre gr .or. pregătindŭ astfelŭ terĕmulŭ pentru totala distrugere a autonomiei ei.

Cestiunea vamală ungaro-română

Cetimŭ în „Telegrafulŭ“ din Bucurescĭ:

Şi totŭ Ungurii cu gura; lealii, cavaleroşii nostri vecinĭ, ca şi Evreii, dau şi ţipă într'aceiaşĭ vreme.

In numĕrulŭ de Sâmbătă, 6 Iuniu s. n., „Pester Lloyd“ publică unŭ lungŭ articulŭ în care România, şi cea oficială şi cea neoficială, e acusată de grozăvii vamale. Numitulŭ organŭ se bucură, că convenţiunea comercială dela 76 a fostŭ denunţată, căcĭ multŭ au mai suferitŭ Ungurii subtŭ dênsa.

In douĕ chipurĭ, ḍicŭ Ungurii, le facemŭ rĕu: ânteiu, întroducemŭ în ţéră la dênşii bólele de vite şi prin acésta pe de o parte le causămŭ perderĭ imediate molipsindu-le vitele, pe de altă parte le atragemŭ închiderea fruntariei despre Germania; alŭ doilea, şicanămŭ pe cei ce importéză la noi produse ungurescĭ, falsificândŭ clasarea mărfurilorŭ şi percepênd astfelŭ taxe mai marĭ decât e dreptulŭ nostru.

Scimŭ din esperiinţă, că cu Ungurii nu prea e de discutatŭ: ei au idei fórte curióse despre demnitatea personală şi, când afirmă unŭ lucru, nu mai dau îndărĕtŭ cu nicĭ unŭ preţŭ; chiarŭ dacă ai descălci tóte sofismele aduse în susţinerea tesei lorŭ, riscĭ sĕ'ţĭ atragĭ graţiosităţĭ. Cu tóte aceste, mulţumită sgomotului făcutŭ de dênşii, Ungurii trecŭ dreptŭ o naţiune europenă; în acéstă consideraţiune vomŭ încerca încă sĕ discutămŭ.

La afirmaţiunile organului din Pesta, vomŭ opune o afirmaţiune totŭ aşa de categorică; nu e adevĕratŭ, că noi le atragemŭ rigórea Germaniei şi că le molipsimŭ vitele; nu e adevĕratŭ că se şicanéză la noi cei ce importă produse ungurescĭ. Acusările aceste suntŭ sfruntate neadevĕrurĭ şi noi vomŭ dovedi ca spunemŭ, fără a cere, ca Ungurii, sĕ fimŭ creḍuţĭ pe cuvêntŭ.

Are unŭ pĕcatŭ statulŭ ungurescŭ, pĕcatŭ care nu se mai întâlnesce aprópe la nici unŭ statŭ din Europa şi anume acela d'a-şĭ fi luatŭ pré multe sarcinĭ, carĭ numai ale statului nu potŭ fi. Una din aceste, şi cea mai nostimă fără îndoială, e *maghiarisarea*. Fiindŭ o mică minoritate şi temêndu-se de progresele constante ale celorlalte naţionalităţĭ de sub coróna Stului Stefanŭ, Ungurii cheltuescŭ o mare parte din forţele lorŭ pentru a şi le asimila perfectŭ; nimicŭ nu stă mai susŭ decâtŭ acéstă ţintă, nicĭ chiarŭ principiele fundamentale ale organisării statului lorŭ. Nu esagerămŭ, nu spunemŭ, nimicŭ neadevĕratŭ când afirmămŭ, că Ungurii suntŭ în stare sĕ jertféscă totulŭ pentru maghiarisare.

Intr'unŭ asemenea statŭ însĕ, ce trebuie sĕ fie administraţiunea publică? Chiar dacă n'amŭ fi vecinĭ cu Ungurii, ar trebuì sĕ conchidemŭ, că administraţiunea lorŭ nu póte fi decâtŭ fórte defectuósă. In specie, unui Evreu unguritŭ de pildă, i se permite sĕ aibă şi sĕ vêndă vite bolnave.

Dacă Germania şi-a închisŭ fruntaria pentru vitele ungurescĭ, acésta a făcuto pentru-că, cunoscêndŭ starea lucrurilorŭ din Ungaria, nu are şi nu póte avé încredere în administraţiunea ţĕrei. Şi nicĭ nu póte pretinde încredere o administraţiune, care jertfesce orĭ ce interesŭ generalŭ, fie de ordinŭ moralŭ; fie de ordinŭ materialŭ, pentru unŭ străinŭ maghiarisatŭ.

La noi în ţéră, lucrurile se petrecŭ cu totulŭ altfelŭ; n'avemŭ de românisatŭ pe nimenĭ şi ne cunóscemŭ bine interesele. In ce privesce bólele de vite, apoi suntŭ fapte doveditóre, că legile de poliţiă veterinară au fostŭ aplicate cu o rigóre pe unele locurĭ escesivă, mai cu sémă de-a-lungulŭ fruntariei despre Rusia; nu odată oposiţia şi-a făcutŭ din acéstă rigóre o armă contra guvernului.

Dar mai suntŭ şi alte indicii după care se póte judeca. Ungurii ţinŭ fruntaria închisă de 4 anĭ de ḍile; póte cineva admite, că 4 anĭ de-a-rîndulŭ ar fi fostŭ epizootiă la noi în ţéră? Dar nu ne-ar fi rĕmasŭ o singură vită măcar; şi chiar dacă nu în modŭ constantŭ, ci icĭ colea s'arŭ fi ivitŭ casurĭ de epizootiă, localităţile infectate puteau sĕ nu fie închise? Nu s'arŭ fi molipsitŭ altfelŭ tóte vitele şi n'amŭ fi fostŭ ruinaţĭ?

Ungurii afirmă, că vitele nóstre suntŭ mereu bolnave şi d'aceea nu le dau drumulŭ în ţéră; dar acum unŭ anŭ, unŭ neguţătorŭ ungurŭ a cumpĕratŭ porcĭ în Severinŭ şi 'i-a trecutŭ graniţa, fără ca nimenĭ sĕ-i ḍică ceva; cum rĕmâne cu constanţa şi generalitatea epizootiei la noi? Şi décă bóla nu e constantă şi generală, atuncĭ de ce Ungurii iau o mĕsură generală estremă închiḍêndŭ fruntaria?

Noi de sigurŭ nu suntemŭ în stare sĕ înţelegemŭ tóte aceste căcĭ, cum bine-voiesce sĕ ne numéscă gazetarulŭ din Pesta, „suntemŭ semi-barbarĭ«. De aceea ne rugămŭ de Ungurĭ, carĭ de sigurŭ stau mai susŭ decâtŭ noi, sĕ ne lămuréscă.

A doua acusare e celŭ puţinŭ hăzliă, deşi totŭ absurdă; autorităţile nóstre vamale arŭ fi şicanândŭ pe cei ce importă produse ungurescĭ, luândŭ tacse mai marĭ decâtŭ se cuvine. E lesne a acusa, dar dovada?

Avemŭ în ţéra nóstră autorităţĭ superióre celorŭ vamale, avemŭ şi instanţe judecătorescĭ; dacă cineva ar fi fostŭ nedreptăţitŭ, n'avea decâtă sĕ se adreseze mai ântêiŭ ministerului financelorŭ şi apoi tribunalului. Unde suntŭ aceste reclamaţiunĭ?

Noi, semi-barbarii dela Dâmboviţa, ne dămŭ cu socotéla, că alta e pricina supărării Ungurilorŭ. Nu e unŭ secretŭ pentru nimenĭ, că Ungaria şi Austria, pe terenulŭ economicŭ, nu se prea înţelegŭ. Din întêmplare, termenulŭ reînoirii convenţiunii comerciale cu România coincidéză cu termenulŭ când trebue sĕ se reînoiască şi uniunea vamală dintre Austria şi Ungaria. Dar la Viena s'au săturatŭ ómenii de şovinismulŭ ungurescŭ, căcĭ acesta le vatĕmă interesele şi Ungurii sciu acésta.

Veţĭ întreba, de sigurŭ, că de ce Ungurii cadŭ pe noi cu atâta furiă, în locŭ d'a cădea asupra Austriacilorŭ? Acésta e cam greu de lămuritŭ şi lăsămŭ totŭ pe Ungurĭ sĕ ne-o spue.

Căderea ministrului Gladstone.

Şedinţa de Lunĭ a camerei comunelorŭ a avutŭ unŭ finitŭ fatalŭ pentru cabinetulŭ Gladstone. Cetindu-se a doua óră bilulŭ privitorŭ la bugetulŭ veniturilorŭ, Beach fîŭ combătu arătândŭ că este nedréptă urcarea importului pe spirtŭ şi pe bere, deórece nu se urcă totŭ odată şi vama pe vinŭ.

Ministrulŭ Gladstone rĕspunse, că s'a ivitŭ necesitatea de a se face, spre delăturarea unui periculŭ seriosŭ, pregătirĭ militare carĭ recereau multe cheltuielĭ. Elŭ speră, că periculŭ va trece, dar guvernulŭ nu póte ḍice, că ar fi tre-

cutŭ deja. Oposițiunea, care a încuviințatŭ unanimŭ creditulŭ, a refusatŭ acum mijlócele de acoperire a cheltuielilorŭ, fără a propune altele nouĕ. Guvernulŭ se vede prin urmare constrînsŭ a face din primirea bilului cestiune de cabinetŭ, pentru ca oposițiunea, dacă va învinge, sĕ pórte singură consecențele.

La votare, camera a respinsŭ cu 264 voturĭ contra 252 la a doua cetire bilulŭ asupra bugetului veniturilorŭ și astfelŭ guvernulŭ, care a pusŭ cestiunea de cabinetŭ, a fostŭ bătutŭ.

In urma votului de Lunĭ cabinetulŭ Gladstone și-a datŭ demisiunea și se aștéptă adĭ séu mâne decisiunea Reginei.

Căderea ministerului Gladstone póte sĕ aibă urmărĭ însemnate înăuntrulŭ Angliei, precum și în afară. Cestiunea fruntarielorŭ afgane încă nu este definitivŭ regulată și multe alte cestiunĭ grave suntŭ încă pendente. Primi-vorŭ în astfelŭ de împrejurărĭ conservatorii frênele guvernului, ori se va reconstrui cabinetul actualŭ, ori în fine se va forma unŭ cabinetŭ de transițiune până ce se vorŭ descurcă tóte cestiunile pendente?

In orice casŭ, demisiunea cabinetului Gladstone a creatŭ Angliei o situațiune mai dificilă.

SCIRILE ĐILEI.

Primimŭ din partea d-lui comisarŭ de poliția Laurențiu Maximilianŭ următórele rêndurĭ:

Domnule Redactorŭ! La notița apĕrută în Nr. 113 alŭ prețuitului D-Vóstră diarŭ, îmĭ permitŭ de a Vĕ aduce la cunostință, cumcă polițistulŭ Josefŭ Biró, fiind avisatŭ din partea unei persóne competente, încă înainte cu vr'o câteva dile și-a așternutŭ petițiunea la căpitanatulŭ orășenescŭ, ca sĕ fie lăsatŭ din rêndulŭ polițiștilorŭ. Acéstă petițiune s'a și așternutŭ deja competentului forŭ cu recomandarea, ca sĕ se dea locŭ cererei petentului. Credŭ, că prin acésta s'a satisfăcutŭ cererei unei părțĭ din poporațiunea Brașovului.

Brașovŭ 10 Iuniu 1885.

Cu tótă stima. *L. Maximilianŭ.* comisarŭ de poliția.

—0—

In adunarea representanței comitatului Brașovŭ a vorbitŭ, în cestiunea sprijinirei Kultur-egylet-ului din Clușiu, d. advocatŭ Schnell ca raportorŭ contra. Inspectorulŭ de scóle r. u. Koos a pledatŭ pentru sprijinire, érŭ d. advocatŭ Lengĕrŭ i-a replicatŭ susținĕndŭ propunerea de respingere a comisiunei permanente. In numĕrulŭ viitorŭ vomŭ da amĕrunte asupra acestei discusiunĭ.

—0—

Reuniunea de maghiarisare din Clușiu se va constitui în curêndŭ. Comitetulŭ face marĭ pregătirĭ pentru o »imposantă serbare.« Se va alege unŭ comitetŭ de 50 de membri, care sĕ 'ngrijéscă de locuințe și mâncare pentru óspețĭ. Banĭ perdușĭ.

—0—

Ni se comunică din Blașiu, că Ex. Sa mitropolitulŭ Dr. Iónŭ Vancea se află din 4 Iuniu la băile dela Karlsbad, fiindu'i recomandată de medicĭ acéstă cură.

—0—

Judecătoria cercuală a Rodnei se va strămuta din Borgo-Prundŭ érăși la Rodna veche, începĕndŭ dela 1 Augustŭ.

—0—

Dumineca în 7 Iuniu n., inspectorulŭ scolarŭ Alex. Pal a sositŭ în Blașiu, spre a asista la esamenulŭ oralŭ de maturitate ce s'a începutŭ a doua di Lunĭ și care a duratŭ până adĭ. Mâne se va duce la Alba-Iulia spre a asista și acolo la esamenulŭ de maturitate.

—0—

Din Turda ni se scrie, că Dumineca în 7 Iuniu n. preotulŭ gr. cat. d. Iónŭ Romonțai 'și-a serbatŭ printr'unŭ serviciu divinŭ jubileulŭ de 50 de anĭ de preoțiă, la care au asistatŭ Rvd. d. protopopŭ, notaru tractualŭ, parochulŭ Copandului, invĕțătorulŭ din locŭ și celŭ din Turda, pracum și numerosŭ poporŭ. S'au rostitŭ trei vorbirĭ în biserică de cătră notarŭ, jubilantŭ și d. protopopŭ, care a arătatŭ meritele jubilantului și greutățile cu care a luptatŭ 50 de anĭ. Acasă la banchetŭ s'au ținutŭ mai multe toaste și s'au cântatŭ mai multe cântece frumóse. Jubilantulŭ s'a născutŭ la 1809, Septemvre în 23, și s'a chirotonitŭ în 1835, 26 Maiu v. séu 7 Iuniu n.

—0—

In pădurea Papolțului urșii au mâncatŭ unŭ vițelŭ de fața cu văcarulŭ, care neavêndŭ nicĭ armă, nu i-a pututŭ alunga.

—0—

Adunarea generală a comitatului Huniădóra a votatŭ unŭ adausŭ la dare pentru crearea unui fondŭ de pensiune alŭ funcționarilorŭ municipalĭ.

—0—

Cetimŭ în »L'Indépendance roumaine«: »Aflămŭ că printre rarele persóne, care au avutŭ distinsa onóre d'a fi primite sĕ vadă pe Victor Hugo pe patulŭ sĕu mortuarŭ, se află și d-șóra Elena Văcărescu, ale cărei succese literare se imulțescŭ pe fiecare di în Paris. La primire, d-șóra Văcărescu a fostŭ condusă la patulŭ funebru de d-nii Meurice și Vacquerie. D-na Lockroy luă câteva florĭ de pe patŭ și le oferi grațiosŭ d-șórei Văcărescu conducênd'o până la pórtă. Cu câteva lunĭ mai înainte, Victor Hugo oferise d-șórei Văcărescu portretulŭ sĕu cu o dedicațiune scrisă de mâna sa, predicêndu'i unŭ strălucitŭ viitorŭ.«

—0—

Cetimŭ în diarele din Bucurescĭ, că o delegațiune a tipografilorŭ de acolo, compusă din d-nii Socek, Carolŭ Göblŭ și P. Ispirescŭ, au înmânatŭ ministrului comerțului, industriei etc. unŭ memoriu în care dênșii expunŭ relele de carĭ au avutŭ a suferi, artele grafice din causa convențiunei comerciale cu Austro-Ungaria. In acelașĭ timpŭ, memoriulŭ tipografilorŭ arată și mijlócele prin carĭ s'ar putea aduce o îndreptate stărei de lucrurĭ actuale.

—0—

Ministerulŭ instrucțiunii din România publică următorulŭ avizŭ în fóia oficială: »Comitetulŭ internaționalŭ permanentŭ ornitologicŭ din Viena, dorindŭ a 'și întinde cunoștințele sale asupra traiului și călĕtorielorŭ paserilorŭ, a rugatŭ și pe acestŭ ministerŭ ca sĕ'i vină într'ajutorŭ în scopulŭ ce urmăresce. De aceea ministerulŭ cultelorŭ și instrucțiunei publice face acéstă publicațiune, învitândŭ pe persónele competinte ca sĕ trimită odată pe anŭ numitului comitetŭ ornitologicŭ orice observațiunĭ ar fi avêndŭ despre timpulŭ sosirei diferitelorŭ paserĭ, despre modulŭ lorŭ de viață, despre timpulŭ călĕtoriilorŭ lorŭ, etc. Comitetulŭ ornitologicŭ rĕspunde că, folosindu-se de aceste observațiunĭ, va ține seamă de dreptulŭ de proprietate alŭ celorŭ ce au trimisŭ observațiunile.«

—0—

In dilele de 5 până la 18 Augustŭ n. 1885 se va ține în Innsbruck a doua dare la semnŭ a puscașilorŭ austriacĭ. Reuniunile puscașilorŭ și d-nii pușcașĭ, carĭ voescŭ sĕ ia parte la darea la semnŭ, suntŭ rugațĭ a se anunța de cu vreme la comitetulŭ centralŭ pentru a doua dare la semnŭ în Innsbruck, făcêndŭ cunoscutŭ pretențiunile d-lorŭ referitorŭ la locuință, spre a se putea îngriji de cu vreme pentru acésta. Procesiunea se va face Dumineca în 9 Augustŭ n.

—0—

Din parte bine informată se califică de neîntemeiatŭ sgomotulŭ despre asasinarea Emirului din Afganistan. Nicĭ la oficiulŭ de externe englesŭ, nicĭ la celŭ indianŭ nu se scie ceva despre unŭ asemenea omorŭ.

—0—

Đilele acestea a apărutŭ de sub tiparŭ:

„*Marșulŭ lui Horia*“

pentru piano, compusŭ de Iacobŭ Mureșanu. Se găsesce de vêndare la Libraria N. I. Ciurcu, Brașovŭ, precum și la alte Librării. Prețulŭ unui esemplarŭ 45 cr. séu 1 leu n.

Maghiarisarea Huniădorenilorŭ.

Le-a trăsnitŭ în capŭ șoviniștilorŭ, că Românii Huniădorenĭ arŭ fi „Maghiarĭ valachisațĭ,“ și apoi vorba ceea „unŭ nebunŭ aruncă o pétră în fântână și n'o potŭ scóte dece înțelepțĭ.“ De aceea nicĭ nu ne vomŭ încerca a le scóte gărgăunii din capŭ, căcĭ n'avemŭ cu cine sĕ stămŭ de vorbă.

Sĕ lăsămŭ pe „Maghiarulŭ“ Albert Sturm sĕ ne povestéscă în „Pester Lloyd“ visulŭ ce l'a avutŭ într'o nópte — furtunósă, în timpulŭ călĕtoriei sale dela Pesta la Pischi și pe care cei de-o tépă cu elŭ îlŭ iau de banĭ bunĭ:

»Intre specialitățile demne de admiratŭ ale acestui ținutŭ suntŭ »necontestabilĭ« Sĕcuii carĭ vorbescŭ românesce, pentru a cărorŭ remaghiarisare de scurtŭ timpŭ multŭ se face. Ómenii abia se deosebescŭ în portŭ și ținută de ceilalțĭ Românĭ, dar suntŭ de confesiunea reformată, pe când aceia, precum e sciutŭ, speră sĕ se mântuiască cu deosebire după ritulŭ greco-orientalŭ. Acești Românĭ de naționalitate sĕcuiască privescŭ la Românii de naționalitate română cu unŭ felŭ de „mândrie“ și nu puținŭ s'au indignatŭ, când li s'a spusŭ, că copii lorŭ de aci înainte au sĕ mérgă într'o scólă cu ai Româniloŕŭ greco-orientalĭ.«

»Ce — diseră ei — noi nu stămŭ nicĭ măcar în birtŭ cu ei la aceeașĭ masă, nu le e permisŭ a veni în locurile nóstre de danțŭ, și ei sĕ învețe la unŭ locŭ cu copii noștri? Nicĭ odată!«

»Șiretulŭ inspectorŭ scolarŭ Rethy sciù însĕ sĕ potolésca oposițiunea lorŭ și scólele simultane întreținute de statŭ le-au suferitŭ (adecă n'au protestatŭ în contra lorŭ. -- Red.) Ei au și învĕțatŭ deja dela copii lorŭ »Tatălŭ nostru« unguresců și preoții lorŭ speră, că credincioșii lorŭ din viitórea generațiune îi vorŭ și pricepe. Și acești Sĕcui, carĭ, cu tóte că au uitatŭ limba strămoșilorŭ lorŭ, sĕ credŭ superiorĭ, acești Sĕcui devinŭ cei mai înverșunațĭ dușmanĭ ai Maghiarilorŭ, când cu limba lorŭ maternă lapĕdă și „credința ungurésca“, adecă confesiunea evangelică-reformată și trecŭ la biserica română. De accea, unde Sĕcuii, încinșĭ de marea română, în isolarea lorŭ au renunțatŭ la lupta pentru naționalitatea și credința lorŭ acolo ura de rassă e crescutŭ pe cei mai tenacĭ și fanaticĭ ucenicĭ. Suntŭ nenumĕrate însĕ satele sĕcuescĭ, carĭ, ne fiindŭ în stare a'șĭ ține unŭ preotŭ alŭ lorŭ, s'au alipitŭ de biserica română ce'i domnesce prin povara massei sale, așa că, de esemplu, în comitatulŭ Hunidóra elementulŭ maghiarŭ abia formézá mai multŭ ca cincĭ procente din poporațiune“.

FOILETONŬ.

Documente privitóre la Mihaiu Vitézulŭ.

Viața și faptele lui Mihaiu Vodă Vitézulŭ au întêmpinatŭ la diferiții istoricĭ variate interpretațiunĭ. Și astădĭ încă ele formézá unŭ obiectŭ de predilecțiune alŭ cercetărilorŭ istorice. Pentru cei ce voescŭ sĕ cunóscă planurile și intențiunile lui Mihaiu Vitézulŭ suntŭ de mare interesŭ următórele documente estrase de d. N. Densușianu din monumentala colecțiune a lui Eudoxiu Hurmuzachi:

I.

Alba-Iulia, 1600, Martie 31.

Raportulŭ comisarilorŭ Ungnad și Szekely cătră împĕratulŭ Rudolf II.

Astădĭ în Vinerea mare amŭ fostŭ în audiență la Voivodulŭ. Maiestatea Vóstră nu vĕ putețĭ închipui câtŭ e de greu a se înțelege cineva cu Voivodulŭ Mihaiu. Vorbesce de odată atâtea lucrurĭ, încâtŭ e absolutŭ imposibilŭ ca interpreții sĕ fie fidelĭ și sĕ le țină tóte în minte. Ér noi de altă parte încă nu avemŭ unŭ interpretŭ alŭ nostru pentru limba română, în care sĕ ne putemŭ încrede.

Stoica și Petru Armeanulŭ interpretézá numai lucrurile, carĭ îi placŭ Voivodului, și după cum ne-amŭ convinsŭ, adese-orĭ 'șĭ facŭ semne cu ochii unulŭ altuia când îi esplică cavintele. Ér altă greutate este, că Voivodulŭ nu ne lasă sĕ discutămŭ fie-care cestiune din punct în punct, ci le amestecă tóte unele cu altele, vorbesce despre unulŭ și acelașĭ lucru, acum afirmativŭ, acum negativŭ, ne spune că are sĕ scrie dênsulŭ singurŭ Maiestății Vóstre și iarășĭ ne declară că nu a scrie, și apoi dacă sĕ irítéză ceva, atunci se rătăcesce singurŭ și ne rătăcesce și pe noi. Intru adevĕrŭ, modulŭ de a tracta cu Voivodulŭ este cu totulŭ turcescŭ, și adeseorĭ pentru mine Ungnad este multŭ mai obositorŭ de câtŭ cei 6 anĭ carĭ amŭ trebuitŭ sĕ-i petrecŭ în Constantinopolŭ. Ne spune că dênsulŭ n'a declaratŭ nicĭ odată că are sĕ părăséscă Ardealulŭ, séu că va ceda ceva din țéra acesta Maiestății Vóstre, pentru că cine îșĭ cumpără o moșiă o ia nu numai pentru sine, dér și pentru nepoții sĕi, așa și-a pusŭ și dênsulŭ cuibulŭ în Ardealŭ pentru sine, pentru fiulŭ sĕu și pentru următorii sĕi. Póte că Maiestatea Ta vei aștepta ca sĕ i se împrăscie trupele, și sĕ rĕmână singurŭ, și apoi sĕ'lŭ alungi din țară. Dér la așa ceva sĕ nu se aștepte nimenĭ, pentru că fiecare îngrijesce de binele și de viața sa. Dênsulŭ a așteptatŭ 6 anĭ în Țéra românéscă după ajutorulŭ ce i-ai promisŭ Maiestatea Ta, și cu tóte că nu i-a venitŭ nicĭ unŭ ajutorŭ, totușĭ dênsulŭ a cuceritŭ Ardealulŭ cu risiculŭ și cu sabia sa proprià, fără ajutorulŭ nimenui.[1])

II.

Alba-Iulia, 1600, Aprile 3.

Ungnad și Szekely cătră împĕratulŭ Rudolf II.

Astădĭ amŭ fostŭ de nou chiemațĭ la audiență, și Voivodulŭ ne spuse că acum ar fi ocasiunea cea mai bună sĕ plece cu rĕsboiu asupra Turcilorŭ, că dênsulŭ ar putea sĕ facă cu Turcii lucrurĭ, ce nu s'au întêmplatŭ de 100 de anĭ, dér îi lipsescŭ banii și trupele trebue plătite. Legații Sĕrbilorŭ și ai Bulgarilorŭ se află la dênsulŭ și cerŭ sĕ le dea numai unŭ capŭ, căcĭ cele douĕ popóre suntŭ gata până la unulŭ sĕ se ridice în contra Turcilorŭ, că dênsulŭ într'unŭ singurŭ anŭ ar fi în stare sĕ facă cu Turcii atâtea lucrurĭ, ce Maiestatea Ta în mai mulțĭ anĭ nu le poțĭ face.

Ne spuse că de órece aicĭ lucrurile nu mergŭ așa după cum voiesce dênsulŭ, astfelŭ ne va scóte afară, și cu tóte că noi amŭ dori forte multŭ acésta, totușĭ ne rugămŭ cu supunere de Maiestatea Ta, ca mai bine sĕ fimŭ rechiemațĭ, de câtŭ sĕ ne alunge de aicĭ Voivodulŭ de capulŭ sĕu, spre injuria Maiestății Vóstre și spre rușinea nóstră.[2])

III.

Alba-Iulia, 1600, Aprile 5.

Ungnad și Szekely cătră împĕratulŭ Rudolf.

Voivodulŭ ne spuse, că décă Maiestatea Ta i-ai fi împlinitŭ cererile sale, dênsulŭ ar fi făcutŭ până acum lucrurĭ despre carĭ s'arŭ fi miratŭ tótă lumea.

Ne spuse că a avutŭ la Brașovŭ mai multŭ de 24,000 ostașĭ plătițĭ ca sĕ cucerésca Moldova, ce ar fi pututŭ face, fără nicĭ o vĕrsare de sânge și arŭ fi pututŭ sĕ supună Podolia, Lituania și Rusia, dar Maiestatea Ta nu ai voitŭ sĕ-lŭ lașĭ. La aceste i-amŭ rĕspunsŭ că dênsulŭ mai bine să 'șĭ întórcă armele în contra Turcilorŭ ér nu în contra creștinătățeĭ, deórece Maiestatea Ta se află în pace cu țara Poloniei. La acésta ne respunse, că în ce privesce Ardealulŭ, dênsulŭ e sigurŭ în

[1]) Hurmuzachi, documente IV, I, 34.

[2]) Hurmuzachi, Documente IV. I. 29.

„Acestŭ procesŭ de romanisare a Sĕcuilorŭ a adusŭ la tăcere încâtva colonia din Pischi. Cea dintêiu cale ferată ardelénă, care a întemeiatŭ acea caloniă, nu s'a gânditŭ nicĭ pe departe la aceea, cândŭ s'a hotărîtŭ a'şĭ construì pe câmpŭ atelierele ei de reparaturĭ la acestŭ punctŭ de concentrare alŭ liniilorŭ ei. Dar în mĕsura în care s'a măritŭ stabilimentulŭ şi a trebuitŭ sĕ se facă locuinţe pentru funcţionarĭ şi lucrătorĭ, s'a desvoltatŭ împrejurulŭ edificiului staţiunii şi atelierelorŭ o întrĕgă coloniă, care deja posede o scólă poporală cu şése clase şi o biserică ce se construesce. Scóla este interconfesională şi Pischenii arŭ dori, ca şi biserica sĕ fiă comună pentru tóte riturile, de órece nu fiecare confesiune póte sĕ 'şĭ zidéscă o biserică a sa".

„Dér biserica o zidesce episcopulŭ Lōnhart şi dela unŭ episcopŭ catolicŭ nu se póte aştepta uşorŭ zidirea unei case Dumnedeescĭ interconfessionale. Pentru acéstă biserică catolică, unŭ locuitorŭ alŭ coloniei a sculptatŭ deja unŭ altarŭ; acestŭ constructorŭ alŭ altarului este unŭ ferarŭ alŭ căii ferate, de origine din Moravia, care ajută la serviciu divinŭ decanului din Haţegŭ, când acesta visitéză colonia şi citesce slujba într'o şură, ér în absenţa acestuia face slujba de paracliserŭ şi de îngropătorŭ, spovedesce pe cei ce morŭ şi din tóte puterile îngrijesce de mântuirea sufletelorŭ credincioşilorŭ« ş. a.

Persecutarea Românilorŭ la judecătoria din Deşiu.

Primimŭ următórea scrisóre din Deşiu cu rugarea de a-o da publicităţii.

Deşiu 6 Maiu 1885.

Domnule Redactorŭ! Incă în luna Martie a. c. unŭ amicŭ maghiarŭ îmĭ spuse, vĕdêndŭ la mine »Gazeta Transilvaniei«: »megadja ön annak a Gazetanak az arát«, şi în cancelariă observaiŭ, că se începe a se lua în nume de rĕu că mai vorbeam românesce.

Iată urmările:

In diua martirului S-lui George, în 5 Maiu a. c. substitutulŭ de preşedinte alŭ tribunalului d. Ludovic Szalánczy, póte ca sĕ 'şĭ facă merite de a pute ajunge vreodată preşediute, şi de sigurŭ la dorinţa prefectului d. Desideriu Bánffy, îmĭ spuse, ca împregiurările au adusŭ cu sine, ca, deşi cu părere de rĕu, sĕ fie silitŭ a'mĭ anunţa demisiunea mea din oficiulŭ dela tribunalŭ pe diua de 15 Maiu. Eu 'i-am declaratŭ, că încă mĕ simţŭ capabilŭ (cu 45 de anĭ ai etăţii) de a mai servi la acestŭ tribunalŭ, unde am servitŭ de 20 de anĭ neîntreruptŭ şi nedojenitŭ şi unde am îmbĕtrânitŭ şi încărunţitŭ. 'Mĭ rĕspunse însĕ, că tocmai pentru că suntŭ aptŭ de a mĕ putea susţinea şi fără oficiulŭ acela, mĕ demisionéză. La observarea mea, că pe mine nu mĕ mustră consciinţa sĕ nu 'mĭ fi împlinitŭ datorinţa oficiósă, mi-a replicatŭ, că recunósce că am fostŭ unŭ oficialŭ isteţŭ (ügyes tisztviselő), n'am greşitŭ nimicŭ, şi pentru escusarea înaintea lumei 'mĭ va da atestatŭ, dar causa adevĕrată a 'mi-o spune nu 'lŭ îndatoréză nicĭ legea nicĭ vr'unŭ ordinŭ mai înaltŭ. Observŭ, că preşedintele celŭ nou d. Matheiu Balas depuse jurămêntulŭ în 9 şi eu eşii dela tribunalŭ în 15 Maiu (aniversarea dilei proclamărei libertăţii la Blaşiu în 1848!) după ce directorulŭ cancelariei Andreiu Dombora îmĭ spuse, că dĕu pocitŭ omŭ e Szallánczy, că din motive politice şi naţionale demisionéză manipulanţĭ bunĭ ca mine. Elŭ directorulŭ m'a susţinutŭ câtŭ a pututŭ, — vina îmĭ este că ţinŭ „Gazeta Transilvaniei" şi vorbescŭ limba română în oficiu. Mĭ promise însĕ, că mĕ va propune la noulŭ preşedinte pentru susţinere în oficiu, dar pentru Dumnedeu, sĕ'i concedŭ a pretinde dela mine, ca baremĭ între păreţii cancelariei pe viitorŭ sĕ nu mai vorbescŭ românesce ci numai limba statului, cea unguréscă — observându'mĭ, că în contra curentului de acuma, (înţelegândŭ pre celŭ de maghiarisare), e za darnică orĭ-ce resistenţă.

Mulţumită activităţii şi păstrării mele de vre-o 28 de anĭ, în carĭ mi-am asiguratŭ materialminte esistenţa, ca sĕ nu fiu silitŭ a merge la sapă, precum am fostŭ îndrumatŭ, şi găsindu'mĭ ocupaţiune la unŭ advocatŭ, eu amŭ aflatŭ de bine, a nu mai încomoda pre noulŭ preşedinte pentru restituirea mea în oficiu, cu atâtŭ mai vĕrtosŭ, că în 1 Iuniu n. fù demisionatŭ şi unŭ alŭ 4-lea Românŭ din oficiu d. Iónŭ Stupariu din Ciachigîrbĕnŭ pe lângă d. d. Gabrielŭ Ilieşiu şi Dumitru Florianŭ (vedĭ nr. 194—885 alŭ „Gaz. Trans.) şi acestea se întêmplară sub presidenţia noului preşedinte d. Balas.

Este caracteristicŭ, că dintre scriitorii (grefierii) românĭ nu s'a aflatŭ încă nicĭ unulŭ până acum neaptŭ de serviciu, ci numai dintre Ungurĭ, şi totuşĭ locurile golite se suplinescŭ cu Ungurĭ. Aci e vĕdită, persecuţiunea Românilorŭ, şi acésta e mĕsura dreptăţii în sanctuariulŭ justiţii în Deşiu!

Inainte domnilorŭ! pe acéstă cale se pregătesce înfrăţirea elementului maghiarŭ şi românŭ în Orientulŭ Europei!!

Petru Mureşanŭ, Sîreganulŭ.

O Maiestate Négră. Esposiţiunea din Anvers.

Anvers, 2 Iuniu 1885.

Suntŭ mai 3 sĕptĕmânĭ de când a primitŭ Anversulŭ între zidurile sale unŭ ilustru óspe africanŭ. Vorbescŭ de Massala, Regele Congului, care a binevoitŭ sĕ facă o visită compatrioţilorŭ sĕi europenĭ. Suita sa se compune din 3 femei, o domniţă regală, unŭ copilŭ ca de 13 anĭ — fără îndoială principele de corónă, — şi din alţĭ notabilĭ africanĭ, cu toţii în numĕrŭ de 12.

In Anversŭ au sositŭ mai multŭ golĭ decâtŭ îmbrăcaţĭ. La începutŭ au refusatŭ îmbrăcămintea ce li s'a oferitŭ; mai târdiu însĕ, constrînşĭ de frigŭ, le-au cerutŭ şi astădĭ suntŭ ca scoşĭ din cutiă, sĕ jurĭ că suntŭ din centrulŭ Europei civilisate, numai faţa-i trădéză. Când i-am vĕdutŭ de prima dată, erau la esposiţiă. Căptuşiţĭ bine cu flanele şi mantale cum erau, nu mai considerau pe nimenĭ. Regele purta, pe de-asupra unui flanelŭ grosŭ de lână, o manta albă aruncată pe umerĭ »à l'arabe,« în capŭ avea o pălăriă mare modelŭ americanŭ, ér în picióre sandale.

Étă în câteva trăsurĭ portretulŭ Maiestăţii Negre: Unŭ bărbatŭ de statură mijlociă, robustŭ şi în flórea etăţii. Faţa, ca la toţĭ companionii sĕi, este eşită afară, ochii marĭ lipsiţĭ cu totulŭ de sprîncene, unŭ nasŭ micŭ şi cam turtitŭ, o gură mai mare decâtŭ proporţionată, e marcată de o păreche de buze gróse, printre carĭ se vĕdŭ douĕ şirurĭ de dinţĭ albĭ. Pĕrulŭ e micŭ şi creţŭ, şi în fine colórea feţei e mai négră ca abanosulŭ.

Regele Massala e de altcum unŭ modelŭ de monarchŭ democratŭ. Elŭ ţine fórte puţinŭ la demnitatea rangului ce îlŭ ocupă, căcĭ cu toţii petrecŭ în douĕ odăi séu mai bine disŭ bordeie la câţîva metri suptŭ pămêntŭ, — o întocmire de altmintrelea fórte potrivită, căcĭ altcum temperatura rece ar fi causatŭ póte Anversului şi Belgiei întregĭ o mare daună; cine póte garanta, că nu s'ar fi găsitŭ Maiestatea Négră într'o bună diminéţă îngheţatŭ? Şi atuncĭ ce ar fi făcutŭ Belgienii fără vice-rege?

In dilele trecute Massala a fostŭ presentatŭ primarului de către colonelulŭ Wauwermans, preşedintele Societăţii geografice Anversiene Primirea s'a făcutŭ în localulŭ primăriei, de faţă fiindŭ totŭ Comitetulŭ municipalŭ. Primarulŭ i-a uratŭ bună venire, l'a condusŭ prin tóte salele şi în fine s'au opritŭ cu toţii în sala Br. Leys, unde urmà unŭ banchetŭ.

Li s'au oferitŭ scaune, dar se vede că Negrii erau mai multŭ dispuşĭ sĕ şédă josŭ pe parchetŭ. Massala bĕù cu mare poftă douĕ pahare din vinulŭ de Oporto ce li s'a servitŭ, şi printr'unŭ toastŭ mulţămì Anversului pentru buna primire, promiţêndŭ că va istorisi cu deamĕruntulŭ conaţionalilorŭ sĕi, câtŭ de ospitalĭ suntŭ fraţii lorŭ de dincóce! La aste cuvinte totŭ publiculŭ isbucnì în aplause prelungite. Regele le mulţămì cu unŭ surîsŭ graţiosŭ şi în urmă — începù sĕ aplaude freneticŭ propriulŭ sĕu discursŭ. Esemplulŭ sĕu fù urmatŭ de toţĭ Negrii, micŭ şi mare.

Unulŭ din suita sa, vĕdêndŭ statua Br. Leys, înegrită de timpŭ, întrebà naivŭ: »Şi voi aţĭ avutŭ regĭ negrii?« Asistândŭ M. Sa la unŭ concertŭ şi întrebatŭ fiindŭ de i-a plăcutŭ, elŭ a rĕspunsŭ negativŭ. Totulŭ ce a avutŭ influinţă asupra lui, a fostŭ cântatulŭ la pianŭ; s'a miratŭ multŭ de elŭ şi-a întrebatŭ, cum de pe aicĭ sciu cânta ómenii şi cu piciórele?

*

Ce privesce esposiţia, pare mi-se că Anversulŭ urméză esemplulŭ datŭ de Amsterdam, şi o va închide, înainte de a fi finit'o. Mai în tóte paviliónele, fără esceptiune, domnesce o negligenţă fără sémênŭ. La o lună de dile după deschidere se vĕdŭ încă obiecte nedespachetate; mai la fiecare pasŭ trebue sĕ te împedecĭ de lădĭ etc. In secţiunea maşinelorŭ numai douĕ, trei funcţionéză. In pavilionulŭ de Belle-Arte tablourĭ zacŭ încă pe josŭ aşteptândŭ diua sĕ fie espuse. Olanda, Spania, ba chiar şi Italia, n'au espusŭ mai nicĭ unŭ tablou. Numai este ea óre mama unui Rafael? Trebuia sĕ pună în practică pe acelŭ „Dolce far niente,« tocmai în momentulŭ, când sĕ arate lumii, că următorii lui Rafael suntŭ demnĭ de scóla lui? O astfelŭ de întârdiere numai în douĕ modurĭ se póte esplica: orĭ că unii dintre esposanţĭ suntŭ pré comodĭ, dicândŭ: voi face mâne, orĭ ceea ce este mai probabilŭ, o facŭ cu intenţiune, ca, şireţĭ cum suntŭ, sĕ pótă profita de erorile celorŭ ce s'au grăbitŭ. Intr'unŭ casŭ, ca şi în altulŭ, numai de laudă nu le póte servi.

In rêndulŭ trecutŭ amintisemŭ, că pavilionulŭ României e deşertŭ. Repetŭ acésta cu părere de rĕu şi de astădată. Lipsa ei nu mi-o potŭ esplica nicĭ într'unŭ modŭ. Mijlócele de transportŭ nu-i lipsescŭ, distanţa încă nu e pré mare, pentru ca sĕ o reţină dela o întreprindere, ce-i póte aduce atâta folosŭ. Este de lipsă ca şi celelalte naţiunĭ sĕ-i cunóscă avuţiile şi producţiunile ei. Este indispensabilŭ sĕ păşéscă şi ea odată în lume cu productele ei, trebue sĕ arate lumei, ce póte. Ocasiunea e binevenită, căcĭ unde ar putea ea mai bine sĕ se recomande, dacă nu la o esposiţiune universală ca a Belgiei. Englitera, Franţa, Germania etc. esceléză; toţĭ cunóscemŭ mai multŭ séu mai puţinŭ puterea lorŭ de productiune, şi cu tóte acestea ele au fostŭ cele dintêiu, care au primitŭ cu entusiasmŭ învitarea Belgiei. »Bunii« ei vecinĭ vorŭ avea din nou materialŭ de criticatŭ. Serbia, care nu produce mai multŭ, i-a luatŭ înainte, secţiunea ei este plină ca totŭ felulŭ de cereale legumĭ, tutunŭ, minerale etc., şi nicĭ odată nu e lipsită de visitatorĭ. Speramŭ că în fine, fie şi mai târdiu, va arăta şi România lumii, că nu este mórtă. *G. B.*

DIVERSE.

Mórtă prin opăritură. — Ana soţia lui Ionŭ Mărşolea din comuna Nicoleştĭ, j. Buzĕu, ferbândŭ o căldare cu apă pentru leşiă la casa locuitorului Leu Stroe Mărşolea, a datŭ josŭ căldarea cu apă de pe focŭ şi s'a dusŭ la puţŭ ca sĕ ia apă. Până sĕ se înapoieze, unŭ băiatŭ alŭ lui Leu ca de 4 anĭ, ducêndu-se la muma sa, care sta pe pragulŭ casei, ca sĕ'i céră apă de bĕutŭ, s'a datŭ înapoi fără sĕ-lŭ observe mă-sa, şi împedecându-se a cădutŭ în căldarea cu apă fiartă, care fiindŭ fórte fierbinte l'a friptŭ dela genunche până la subţióră, astfelŭ că după câteva dile de zăcere a încetatŭ din viaţă.

† *Necrologŭ.* — Elisabeta Sterca-Şuluţŭ născ. Papŭ, din Deva, după o grea suferinţă pe patulŭ nascerei, în alŭ 37 anŭ alŭ vieţei şi alŭ 8-lea anŭ alŭ preafericitei căsătorii, în 29 Maiu a. c. şi-a terminatŭ scurta sa viaţă.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

† **NECROLOGU.** — Ioanŭ I. Pădure, membru alŭ representaţiunei comunale, preţuitorŭ juratŭ şi preţuitorŭ şefŭ la intrepositele primei băncĭ transilvane, a repausatŭ la 10 Iuniu n. în etate de 62 anĭ în urma unei apoplexii de inimă. Rĕmăşiţele pămêntescĭ ale defunctului se vorŭ înmormentá Vinerĭ în 31 l. c. la 3 óre p. m. în capela cimitirului românescŭ din gróverŭ.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

---

contra Turcilorŭ, dar îi trebue banĭ ca sĕ cuprindă Moldova şi s'o unéscă cu Transilvania şi apoi sĕ mérgă în contra Turcilorŭ, fiind-că Sêrbii şi Bulgarii depindŭ de dênsulŭ. Ne dise, că décă Maiestatea Ta şi principii creştinĭ i-aţĭ da numai a şésea parte din cheltuelile ce suntŭ de lipsă pentru unŭ rĕsboiŭ în timpŭ de unŭ anŭ, atuncĭ dênsulŭ cu suma acésta ar putea sĕ 'şĭ adune o ast-felŭ de armată şi ar bate singurŭ pe Turcĭ şi pe Tătarĭ în Europa, ar elibera Buda şi ar scóte pa Turcĭ pentru totd'auna din Ungaria, şi fiind-că de la Belgradulŭ sêrbescŭ şi până la Adrianopolŭ nu mai esistă nicĭ o fortăréţă, dênsulŭ ar fi în stare cu ajutorulŭ popórelorŭ de acolo sĕ ia întregŭ teritoriulŭ acestora din mânele Turcilorŭ. Noi încă credemŭ, că décă tratările Maiestăţei Vóstre cu Voivodulŭ, în privinţa Transilvaniei, vorŭ putea ajunge la unŭ resultatŭ bunŭ, tóte lucrurile acestea se potŭ face. L'amŭ întrebatŭ apoi despre cestiunea misiunei turcescĭ şi ne spuse, că Turculŭ ar voí bucurosŭ sĕ încheie pace cu Maiestatea Ta prin mijlocirea dênsului. De altmintrelea ne dise Voivodulŭ, că misiunea turcéscă 'i-a repeţitŭ din nou propunerile cele marĭ, carĭ i le făcuse mai înainte, că Sultanulŭ îi lasă în posesiune neturburată nu numai Moldova, Ţara Românéscă şi Transilvania, dar 'i-a propusŭ totŭ odată, că décă va rĕmâné pe lângă Sultanulŭ, atuncĭ îlŭ va numi comandantŭ supremŭ peste tótă armata turcéscă, séu décă nu va voí sĕ se ducă la armata principală, atuncĭ îi dă pe Paşa din Timişóra, care e omŭ încredutŭ şi amicŭ alŭ Voivodului, cu 40—50 mii de ómenĭ ca sĕ pórte rĕsboiŭ în contra Maiestăţii Tale, însă aşa, că orĭ unde va călca calulŭ sĕu, pămêntulŭ acela sĕ fie alŭ dênsului, (adică alŭ lui Michaiu). Şi cu acestea audienţa s'a terminatŭ [3]).

IV.

O scrisóre din Varşovia, 1600 Aug. 8.

De altmintrelea Polonii vorbescŭ în tóte părţile, că dacă vorŭ fi bătuţĭ de Michaiu, atuncĭ dênşii nu vorŭ puté rĕsbì uşorŭ cu o astfelŭ de putere, şi dacă Michaiu va intra în Polonia, atuncĭ dênşii nu vorŭ putea face altŭ ceva decâtŭ sĕ'lŭ alégă de rege, şi fiindcă Germanii l'au totŭ aţîţatŭ pe Michaiu în contra corónei Poloniei, ei încă vorŭ aţîţa pe Michaiu în contra Nemţilorŭ [4]).

V.

Mihaiu Vitézulŭ către Hassan-bey (Aug. 1600.)

Frate, sĕ scii că am în gândŭ sĕ ocupŭ nu numai Ţéra românéscă, dar şi Ţéra leşéscă. Am cerutŭ armată dela Maiestatea Sa (Sultanulŭ), şi sperŭ că îmĭ va vení câtŭ mai îngrabă. Cu Chanulŭ Tătarilorŭ sperŭ că voiu face unŭ armistiţiu. Nu'ţĭ potŭ scrie câtŭ e de mare numĕrulŭ armatei ce o am adunatŭ, dar de ar da Dumnedeu sĕ se adune tóte trupele ca sĕ mergemŭ în ţéra leşéscă, fiindcă am de gândŭ sĕ mĕ facŭ rege în Polonia (cum animus mihi sit ut rex in Polonia sim), ér Ibrahim-Paşa mi-a datŭ cuvêntulŭ, că'mĭ căştigă dela împĕratulŭ (turcescŭ) regatulŭ Poloniei, ér Transilvania o va dobêndí pentru fiulŭ meu [5]).

[3]) Hurmuzachi, Documente V. l. 37.
[4]) Szadeczky, Mihály Vajda Okmánytára, 192.
[5]) Szadeczky, l. c. 195.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Iuniu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.80
Rentă de hârtiă 5%	92.85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.50
Bonurĭ rurale ungare	102.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116 25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	118.60
Renta de hârtiă austriacă	82.50
Renta de arg. austr.	83.10
Renta de aurŭ austr.	108 30
Losurile din 1860	139 20
Acţiunile băncei austro-ungare	859.—
Act. băncei de creditŭ ung.	287.50
Act. băncei de creditŭ austr.	288.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
Napoleon-d'orĭ	9.86 —
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.90
Londra 10 Livres sterlinge	124.30

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Maiu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	90
Renta rom. amort. (5%)	—	93
» convert. (6%)	—	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	31
Credit fonc. rural (7%)	—	103¼
» „ „ (5%)	—	87¼
» » urban (7%)	—	10J¼
» » » (6%)	—	93
» » » (5%)	—	85¼
Banca naţională a României	1204	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	282½	—
« » » Naţională	230	—
Aurŭ	10.10(%)	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 11 Iuniu st. v. 1885.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.94	Vênd.	8.95
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	„	125.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mezŏ-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.06
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezŏ-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	--	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7·29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7 53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9:05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.94

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7 53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Nemeth-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7 50	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.25
Haţegŭ	9.31	12.17	8.02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.